

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİNDEKİ KÜLTÜR DERSLERİ İLE MESLEK DERSLERİ HAKKINDA ÖĞRENCİ ALGILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Ümit CİHAN

Ahmet Yesevi Üniversitesi ,cihandancom@gmail.com,ORCID: 0000-0003-1956-9259

Aysel CİHAN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi , ayselcihan5532@gmail.com,ORCID: 0000-0002-3893-8980

Özet

Bu araştırmanın amacı mesleki ve teknik anadolu liselerindeki kültür dersleri ile meslek dersleri hakkında öğrenci algılarının değerlendirilmesini yapmaktır. Araştırmanın yürütülmesinde mevcut olan durumu tespit etmek için bu araştırma nitel bir araştırma olarak tasarlanmış ve betimsel "survey" veya "tarama" modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2019-2020 öğretim yılının ikinci yarısında Samsun ili İlkadım ilçesinde bulunan Samsun Şehit İlhan Hamlı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinin 9, 10, 11 ve 12 nci sınıflarında öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmuştur. Bu okulun toplam öğrenci sayısı 1322 olup bu sayıdan rastgele seçilmiş 100 öğrencinin (7'si kız, 93'ü erkek) araştırmaya katılması sağlanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilmiş anket formu kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilere betimsel bir çözümleme uygulanmış olup veriler sayısallaştırılmış, frekans ve yüzde dağılımlarını gösteren tablolar haline getirilerek analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin kültür dersleri ile meslek derslerine ilişkin algıları tespit edilmiştir. Son olarak, ulaşılan bulgular ışığında öğrencilerin konuya ilişkin algıları değerlendirilerek öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler. Meslek liseleri, Kültür ve meslek dersleri, Öğrenci algıları

THE EVALUATION OF STUDENTS' PERCEPTIONS ABOUT CULTURE LESSONS AND VOCATIONAL LESSONS IN VOCATIONAL AND TECHNICAL ANATOLIAN HIGH SCHOOLS

Abstract.

The aim of this research is to evaluate student perceptions about culture lessons and vocational lessons in vocational and technical anatolian high schools. This research was designed as a qualitative research and was carried out using a descriptive "survey" model in order to determine the current situation in the conduct of the research. The study group of the study consisted of students studying in 9th, 10th, 11th and 12th grades of Samsun Şehit İlhan Hamlı Vocational and Technical Anatolian High School in Samsun, İlkadım district in the second semester of the 2019-2020 academic year. The total number of students in this school is 1322 and 100 students (7 girls, 93 boys) were selected randomly from this number. In the research, a questionnaire developed by the researcher was used as a data collection tool. A descriptive analysis was applied to the data obtained in the study, and the data were digitized and analyzed by turning them into tables showing frequency and percentage distributions. According to the results obtained from the research, students' perceptions about culture lessons and vocational lessons were determined. Finally, in the light of the findings, the students' perceptions about the subject were evaluated and suggestions were presented.

Keywords: Vocational high schools, Culture and vocational lessons, Students' perceptions

1.Giriş

Ülkemizde farklı kategorilerde mesleki ve teknik eğitim veren liseler bulunmaktadır. Bu kapsamda örgün olarak eğitim veren liseleri, Anadolu meslek liseleri, Anadolu teknik liseleri, meslek liseleri, teknik liseler ve çok programlı liseler olarak

sıralamak mümkündür. Piyasanın teknik ara eleman ihtiyacını karşılamada önemi yadsınamayan mesleki ve teknik liseler, teknolojik gereksinimlerle beraber mesleki eğitimin günümüzde daha fazla önem kazanmasına yol açmıştır. Özellikle sanayi kesiminde üretkenliği olan mesleki ve teknik bilgi ve becerilere sahip elemanlara daha çok gereksinim duyulduğu göz önüne alındığında bu liselerden mezun olanların önemi daha belirgin hale gelecektir.

Eğitimin önemli boyutundan birisi olan mesleki ve teknik eğitim, çok çeşitli mesleki alanlarda ve karmaşık yapılarda olmuştur. Mesleki teknik eğitim veren okulların en önemli ve önde gelen görevi istihdam dünyasına iş gücü sağlamaktır. Görev yapacak iş gücünde aranan niteliklerse çeşitlilik arz etmektedir. Zira bilgi çağı, mal ve hizmet sağlayan iş gücünde beceri seviyesini ve yükümlülüğünü artırmış bulunmaktadır (Ertürk, 1994: 12).

Öçal (2008: 12-19) mesleki eğitimi gelişmiş batılı ülkelerde el becerileri ya da pratik etkinlikler vasıtasıyla kariyer edindirmeyi gaye edinen bir meslek dalı olarak tanımlarken; Eşme (2007), Şahin ve Fındık (2008:66-67) ise mesleki teknik eğitimin amacını, kişileri endüstri, ticaret ve hizmet alanlarında istihdam için nitelikli iş gücü olarak yetiştirmek ve eğitmek için gerekli temel eğitimi vermek olarak tanımlamaktadır.

Mesleki eğitim, kişiye iş yaşamında belli bir meslek ile alakalı olarak, bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarına sahip olduran ve kişilerin kabiliyetlerini türlü taraflarıyla geliştiren eğitim mesleki eğitim olarak nitelendirilirken, teknik eğitim ise ileri seviyede matematik ve fen bilgisiyle uygulamalı olarak teknik kabiliyetleri zorunlu kılan, meslek hiyerarşisinde orta ve yüksek kademeler arası seviyede zorunlu beceri, bilgi ve alışkanlıkları elde ettiren ileri seviyede meslek eğitimidir (Alkan vd, 1998).

“Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği’nde mesleki ve teknik eğitim kullarında 10. sınıftan itibaren ortak dersler, alan/dal/meslek dersleri ve seçmeli dersler olmak üzere 3 ana başlıkta ders grupları bulunmaktadır. Ortak dersler, hangi türden liseler için olursa olsun öğrencilerin genel kültürünü geliştirmesi ve katkı sağlaması için müfredata konulmuş olan derslerdir.

Diğer yandan, mesleki ve teknik eğitimde, haftalık ders programında ortak derslerin olmasının gerekçesi, “Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği’nin 2. bölümünün c maddesinde; “*Gençlere ve yetişkinlere ortak bir genel kültür kazandırmak amacıyla öğrencilere de ferdi ve sosyal problemleri tanıtip onlara çözüm üretme yollarını; ülkenin toplumsal, kültürel ve iktisadi kalkınmasına katkı sağlama bilincinin elde edilmesi*” (Başbakanlık, 2002) hedeflenmiştir. Nitekim geçmişten beri mesleki ve teknik eğitim müfredatı, “toplumsal ve kültürel değerler yönünden boşta bırakılmıştır” (Doğan, 1977: s.28). Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bu bahsedilen boşluk, ortak dersler vasıtasıyla kapatılmaya çalışılmıştır.

Mesleki ve teknik liselerin müfredatları genel olarak incelendiğinde, derslerin meslek dersi ve kültür dersi olarak ayrıldığı görülmektedir. Bu ayrımında, mesleki ve teknik liselerde pratik odaklı olan “meslek dersleri” daha fazla ön planda tutulurken, teorik dersler olarak nitelendirilen “kültür dersleri” ise ikincilleştirildiği görülmektedir. Bununla

beraber meslek derslerinde de teorik bilgiler/dersler bulunuyor olsa da, bu dersler ile nakledilen bilgiler, emek süreçlerindeki kullanımına uygun olacak şekilde “teknikleştirilerek” öğrencilere nakledildiğinden (Tanguy, 1985), esasta “pratiğe”, diğer bir söylemle “kol emeğine” dönük mesleki ve teknik liseleri müfredatlarında teori ile pratik arasındaki ayrıma denk düşmektedir. Bu kapsamda bu okullarda ister istemez öğrenci algılarında iki farklı öğretmen (meslek-kültür öğretmenleri) ve iki farklı ders grubunun (meslek-kültür dersleri) varlığı oluşmaktadır (Özdemir, 2012). Bu farklılaşmanın öğrencilerin meslek-kültür dersleri grubuna dönük tutumlarının ne yönde etkilediğine ilişkin hususların incelenmesi bu araştırmanın amacına esas teşkil etmektedir.

2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, mesleki ve teknik anadolu liselerindeki kültür dersleri ile meslek dersleri hakkında öğrenci algılarını değerlendirilmiştir. Bu araştırma, günümüzde önemi artmaya başlayan mesleki ve teknik liselerindeki öğrencilerinin meslek ve kültür öğretmenlerine karşı tutumlarının incelenmesi ve elde edilen bu bulguların konu ile ilgili karşılaşılan olumsuzluklara öneriler getirmesi açısından önem taşımaktadır.

Bu araştırma sonucunda, öğrencilerin kültür dersleri ve meslek dersleriyle alakalı görüşleriyle bu derslere ilişkin algıları ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu görüşlerin tespiti sonucunda elde edilen sonuçlar mesleki ve teknik eğitim yapılan okullarda mesleki ve kültürel derslere ilişkin Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde ileride yapılması muhtemel çalışmalarda yol gösterici olması da bu araştırmanın hedefleri arasındadır.

3.Yöntem

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, mesleki ve teknik anadolu liselerindeki kültür dersleri ile meslek dersleri hakkında öğrenci algılarının belirlenebilmesi için bu liselerde eğitim alan öğrencilerin görüşlerine göre belirleneceğinden araştırmanın yürütülmesinde mevcut olan durumu tespit etmek için bu araştırma nitel bir araştırma olarak tasarlanmış ve betimsel “survey” veya “tarama” modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tarama modelleri geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yöntemleridir (Fraenkel ve Wallen, 2006; Karasar,1999).

Betimsel tarama modeliyle alınan veriler, önceden tespit edilen temalara göre özetlenip yorumu yapılır. Analiz neticesinde bulunan bulguları düzenleyip sonrasında da yorumlayıp okuyucuya arz etmek temel gayedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

3.2.Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2019-2020 öğretim yılının ikinci yarısında Samsun ili İlkadım ilçesinde bulunan Samsun Şehit İlhan Hamlı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinin 9, 10, 11 ve 12 nci sınıflarında öğrenim görmekte olan öğrencilerden meydana gelmiştir. Bu okulun öğretmen sayısı 154 ve öğrenci sayısı ise 1322 olup bu

sayıdan rastgele seçilmiş 100 öğrenci ankete katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyleri ve cinsiyetlerine göre dağılımları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri ve Cinsiyetine Göre Dağılımları

Sınıf	Kız	Erkek	Sınıflar Toplamı	Yüzde (%)
9. Sınıf	0	19	19	19,0
10. Sınıf	1	15	16	16,0
11. Sınıf	3	36	39	39,0
12. Sınıf	3	22	25	25,0
Öğrenci Toplamı	7	93	100	100,0

Araştırmaya katılanların %7’si’i kız %93’ü erkek öğrencilerden oluşmuş olup Samsun Şehit İlhan Hamlı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinin çoğunlukla erkek öğrencilerin öğrenim gördükleri bir okul olduğu Tablo 1’den görülmektedir.

Samsun Şehit İlhan Hamlı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinin bünyesinde Bilişim Teknolojisi, Elektrik Elektronik Teknolojisi, Makine Teknolojisi, Bilgisayar Destekli Makine Ressamlığı, Bilgisayar Destekli Endüstriyel Modelleme, Matbaa Teknolojisi, Metal Teknolojisi, Metalurji Teknolojisi, Mobilya ve İç Mekân Tasarımı, Motorlu Araçlar Teknolojisi ve Harita Tapu Kadastro bölümleri olmak üzere 11 bölümden oluşmaktadır. Diğer taraftan okulun 9. Sınıf öğrencileri diğer ortaöğretim kurumlarıyla ortak müfredatları nedeniyle bu sınıf seviyesinde bir bölüm seçimi olmamaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim aldıkları bölümlere, buldukları sınıflara ve cinsiyetine göre dağılımları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Eğitim Aldıkları Bölümlere, Buldukları Sınıflara ve Cinsiyetine Göre Dağılımları

Bölümler	10. Sınıf		11. Sınıf		12. Sınıf		Toplam		Erkek Toplam
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız		
Bilişim Teknolojisi	0	0	0	4	0	4	0	8	8
Elektrik Elektronik	0	0	0	3	0	5	0	8	8
Makine Teknolojisi	0	4	0	10	1	6	1	20	21
Makine Ressamlığı	0	0	0	0	0	1	0	1	1
Endüst Modelleme	0	0	0	0	0	3	0	3	3
Matbaa Teknolojisi	1	2	0	0	2	3	3	5	8
Metal Teknolojisi	0	4	0	5	0	0	0	9	9
Metalurji Teknolojisi	0	0	0	2	0	0	0	2	2
Mobilya ve İç Mek.	0	0	2	0	0	0	2	1	3
Motorlu Araçlar	0	0	0	6	0	0	0	6	6
Harita Tapu Kadastro	0	5	1	6	0	0	1	11	12
Toplam	1	15	3	36	3	22	7	74	81

Tablo 2 incelendiğinde bölümlere göre araştırmaya katılan en fazla öğrenci sayısı 21 kişiyle Makine Teknolojisi bölümünden, en az öğrenci sayısı 1 kişiyle Bilgisayar Destekli Makine Ressamlığı bölümünden olmuştur. Sınıf temelinde araştırmaya katılan öğrencilerden en fazla öğrenci sayısı 39 kişiyle 11. Sınıflar, en az öğrenci sayısı 16 kişiyle 10. Sınıflar olmuştur.

Tablo 3.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Eğitim Aldıkları Bölümlere Göre Yüzde Dağılımları

	Toplam	Yüzde (%)
Bilişim Teknolojisi	8	9,8
Elektrik Elektronik	8	9,8
Makine Teknolojisi	21	25,9
Makine Ressamlığı	1	1,2
Endüst Modelleme	3	3,7
Matbaa Teknolojisi	8	9,8
Metal Teknolojisi	9	11,1
Metaller Teknolojisi	2	2,4
Mobilya ve İç Mek.	3	3,7
Motorlu Araçlar	6	7,4
Harita Tapu Kadastro	12	14,8
Toplam	81	100

9. Sınıflarda bölüm olmadığından bu sınıflar hariç olmak üzere araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim aldıkları bölümlere göre dağılımları Tablo 3'te verilmiştir. Bu tabloya göre araştırmaya en çok Makine Teknolojisi bölümünden katılım sağlanmış olup toplam katılan öğrencinin %25,9'unu teşkil etmektedir. Araştırmaya en az Bilgisayar Destekli Makine Ressamlığı bölümünden katılım sağlanmış olup oranı %1,2 olmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilmiş anket formu kullanılmıştır. Anket formunun hazırlanmasında öncelikle literatür taraması yapılmış, daha önceki benzer çalışmalardan da faydalanılarak araştırmanın amacına uygun sorular hazırlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilere uygulanan anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, katılımcıların sınıf düzeyleri ve cinsiyetine göre dağılımları ile eğitim aldıkları bölümlere ve buldukları sınıflara göre dağılımları, öğrenim gördükleri okul, bölüm ve mezuniyet sonrası bilgilerini sorgulayan sorular yer almaktadır. İkinci bölümde, kültür ve meslek dersleriyle ilgili bilgileri sorgulayan sorular meydana gelmektedir. Ankette yer alan toplam soru sayısı 36'dır.

3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Anket formu vasıtasıyla toplanan veriler daha sonra betimsel bir çözümleme uygulanmıştır. Bu çerçevede toplanmış olan veriler sayısallaştırılmış, frekans ve yüzde dağılımlarını gösteren tablolar haline getirilerek çözümlenmiştir.

Betimsel analiz, nitel çalışmalarda veri çözümlene tekniklerindedir. Araştırmanın kavramsal yapısının daha evvelden net bir şekilde belirlendiği araştırmalarda uygun bir teknik olarak nitelendirilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmanın amaçlarına uygun olarak, bu çalışmada elde edilen veriler için betimsel analiz tekniğiyle çözümlenmiştir.

Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre, nitel araştırmalarda geçerlik hususu, güvenilirlik hususuna kıyasla daha önemli görülmektedir. Geçerliğin sağlanmasında tavsiye edilen farklı tedbirler, bu çalışmada da kullanılmıştır. Örnek olarak vermek gerekirse veri toplama aracı olan anketler hazırlanırken ve anketlerle elde edilen veriler yorumlanırken uzman görüşü alınmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda elde edilen bulgular tablolar haline sunulmuştur.

4.Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, mesleki ve teknik anadolu liselerindeki kültür dersleri ile meslek dersleri hakkında öğrenci algılarının belirlenebilmesi için bu liselerde eğitim alan öğrencilerin okuldaki kültür dersleri ile meslek derslerine ilişkin uygulanan anket neticelerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Tabloların daha iyi anlaşılması amacıyla veriler neticesinde elde edilen bulgular tabloların altında detaylı olarak açıklanmıştır.

4.1 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İlköğretimi Bitirdikten Sonra Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesine Geçiş Süreçlerine İlişkin Görüşleriyle İlgili Bulgular ve Yorumlar

Araştırmaya katılan öğrencilere, gidecekleri okul türüyle ilgili karar alma sırasında, mesleki ve teknik liseler hakkında ne kadar bilgileri oldukları soruldu. Bu soruya ilişkin bulgular Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İlköğretimi Bitirdikten Sonra Mesleki ve Teknik Anadolu

Lisesi Hakkında Bilgilerinin Olup Olmadığıyla İlgili Görüşleri

İlköğretimi bitirdikten sonra Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ile ilgili bilginiz var mıydı?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	30	30,0
Kısmen	44	44,0
Hayır	26	26,0
Toplam	100	100,0

Tablo 4 incelendiğinde, öğrencilerin sadece üçte birine yakın (%30) bir kısmının mesleki ve teknik liseler hakkında bilgilerinin olduğu, buna rağmen öğrencilerin büyük bir kısmının (%70); mesleki ve teknik liselere gelmeden evvel bu liseler hakkında ya herhangi bir bilgilerinin olmadığı (%26) veya kısmen bilgileri olduğu (%44) görülmektedir.

Tablo 5'den öğrencilerin mesleki ve teknik anadolu lisesinde eğitim görmesinde kendileri dışında en fazla etkiye sahip olan kesimin, aile ve aile çevresi olduğu

görülmüştür. Seçeneklerde “ailem ve ben” (%38,2), “aile çevrem ve akrabalarım” (%14,5) seçeneklerine dönük öğrencilerin nispi ağırlığı, tamamen tek başına ailenin hiçbir etkisi yokken (%0), aile çevresinin eğitime ilişkin kararlardaki etkisini net olarak ortaya koymaktadır.

Tablo 5.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İlköğretimi Bitirdikten Sonra Mesleki ve Teknik Anadolu

Lisesine Gitmelerinde Etkilendikleri Kişilerle İlgili Görüşleri

Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesine gitmenizden en fazla kimin etkisi oldu?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Tamamen kendim	44	40,0
Tamamen ailem	0	0
Ailem ve ben	42	38,2
Öğretmenlerim	4	3,6
Arkadaşlarım	2	1,8
Aile çevrem-akrabalarım	16	14,5
Diğer	2	1,8
Toplam	110	100,0

Diğer taraftan Tablo 5’deki bulgular, öğrencilerin mesleki ve teknik lisede eğitim görmeye ilgili karar sürecinde, kendilerinin de rolünün olduğunu göstermektedir ki “Tamamen kendim” seçeneği, içinde aile olmayan seçeneklerde en çok işaretlenen (%40) seçenek olmuştur.

Öğrencilere soru formu ile sorulan sorular vasıtasıyla mesleki ve teknik anadolu lisesinde eğitim almalarına neden olan süreçlerle ilgili ilişkin sorular da yöneltilmiş olup Tablo 6’da öğrencilerin bu liselerde eğitim almasında etkili olan sebeplere ait bulgular verilmiştir.

Tablo 6.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde Eğitim Görmelerinde Etkin

Olan Faktörlerle İlgili Görüşleri

Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesindeki eğitim görmeyenizde etkili olan faktörler nelerdir?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Aile mesleğini sürdürme düşüncesi	8	4,5
Kısa yoldan meslek sahibi olup para kazanma düşüncesi	42	23,8
Kolay şekilde iş bulama düşüncesi	26	14,8
Toplumda saygın yerde olma düşüncesi	12	6,8
Kültür derslerinde başarısız olacağı endişesi	8	4,5
Kültür derslerinden hoşlanmamam	2	1,1
Üniversiteyi kazanma ihtimalimin düşük olması.	10	5,7
Üniversiteye gitme düşüncemin olmaması	12	6,8

Ailemin üniversite hazırlık dersane özel ders vb. imkânlarının olmaması	2	1,1
Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin daha disiplinli olduğu düşüncesi	8	4,5
Mesleki ve Tek. Anadolu Lisesinin üniversite sınavında ek puan vermesi	12	6,8
El işlerine daha yetenekli ve yatkın olmam	34	19,3
Toplam	176	100,0

Tablo 6 incelendiğinde, öğrencilerin mesleki ve teknik anadolu liselerinde eğitim görmelerinde en fazla etken olduğunu belirttikleri ilk üç faktörün “Kısa yoldan meslek sahibi olup para kazanma düşüncesi” (%23,8); “El işlerine daha yetenekli ve yatkın olmam” (%19,3); “Kolay şekilde iş bulama düşüncesi” (%14,8) seçenekleri olduğu görülmektedir. Buradaki üç seçeneğin de, ortaöğretimden mezun olduktan sonra üniversiteye gitmekten kısa vadede ve kestirme yoldan iş hayatına girip ekonomik anlamda kendine yeterli olma düşüncesine işaret ettiği şeklinde yorumlanabilir. Araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki ve teknik anadolu liselerini ortaöğretimden mezun olduktan sonra sanayide emek gücü talebi olan piyasalara girmede kendileri için bir araç ve anahtar (ya da halk arasındaki tabiri ile “altın bilezik”) verecek bir eğitim kurumu olarak gördükleri şeklinde yorumlanabilir. Diğer taraftan, kültür derslerinde başarısız olma endişesi (%4,5); kültür derslerinden hoşlanmama (%1,1) ve üniversiteyi kazanma ihtimalini düşük görme (%5,7) gibi faktörler de öğrencilerin mesleki ve teknik anadolu liselerini tercih etme nedenleri arasında olduğu yorumu yapılabilir.

4.2 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Bölümleriyle İlgili Bulgular ve Yorumlar

Araştırmaya katılan öğrencilere, okudukları bölümden memnun olup olmadıkları soruldu. Bu soruya ilişkin bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Bölümden Memnun Olup Olmadığıyla İlgili

Görüşleri (9. sınıflar hariç)

Okuduğunuz bölümden memnun musunuz?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	59	72,8
Kısmen	9	11,2
Hayır	13	16,0
Toplam	81	100,0

Araştırmanın yapıldığı okulda araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları bölümden memnun olup olmadığına ilişkin olarak sorulan soruya öğrencilerin % 72,8’lik kısmı memnun olduklarını belirtirken öğrencilerin %27,2’lik kısmının; okudukları bölümden ya memnun olmadıklarını (%16) ya da kısmen memnun olduklarını (%11,2) ifade etmişlerdir (Tablo 7).

Yukarıdaki soruyla bağlantılı olarak araştırmaya katılan öğrencilere gelecekte seçecekleri mesleklerin okudukları bölümle ilgili olmasını isteyip istemedikileri hakkında sorulan soruya verdikleri cevaplar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Gelecekte Seçecekleri Mesleklerin Okudukları Bölümle

İlgili Olmasını İsteyip İstemedikleri Hakkında Görüşleri

Gelecekte seçeceğiniz mesleğin, okuduğunuz bölümle ilgili olmasını ister misiniz?	Frekans f)	Yüzde (%)
Evet	60	60,0
Kısmen	18	18,0
Hayır	22	22,0
Toplam	100	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin gelecekte seçecekleri mesleklerin okudukları bölümle ilgili olmasını isteyip istemedikleri sorulduğunda büyük çoğunluğunun (%60) bu soruya olumlu cevap verdiği, kalan %40’lık kısımdakilerinse bu soruya ya olumsuz cevap verdiği (%22) ya da kısmen olumlu cevap verdiği (%18) görülmektedir (Tablo 8).

Araştırmaya katılan öğrencilerin gelecekte seçecekleri mesleklerin okudukları bölümle ilgili olmasını isteyip istemeyeceklerine ilişkin sorulan soruya verdikleri cevaplar Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Gelecekte Seçecekleri Mesleklerin Okudukları Bölümle İlgili Olmasını İsteyip İstemeyeceklerine İlişkin Görüşleri

Gelecekte seçeceğiniz mesleğin, okuduğunuz bölümle ilgili olmasını ister misiniz?	Frekans f)	Yüzde (%)
Evet	16	16,0
Hayır	84	84,0
Toplam	100	100,0

Araştırmanın yapıldığı mesleki ve teknik anadolu lisesinde şu anda okudukları bölümün gelecekte seçecekleri meslekle ilgili olmasını istemeyen öğrencilerin oranının oldukça yüksek (%84) olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okulu bitirdikten sonra yapmayı düşündükleriyle ilgili görüşleri Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okulu Bitirdikten Sonra Yapmayı Düşündükleriyle

İlgili Görüşleri

Okulu bittikten sonra yapmayı düşündüğün nedir?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Üniversitede 2 yıllık bir yüksekokula gitmeyi isterim.	22	22,0
4 yıllık bir fakülteye gitmeyi isterim.	23	23,0
Mesleğimle ilgili olan bir iş yerinde çalışmak isterim.	26	26,0
Mesleğimle ilgili bir iş yeri açarak çalışmak isterim.	16	16,0
Mesleğimden farklı olan bir işte çalışmak isterim.	2	2,0
Kararsızım	7	7,0
Diğer	4	4,0
Toplam	100	100,0

Araştırmada öğrencilere okulu bitirdikten sonra yapmayı düşündüklerinin ne olduğu sorulduğunda, öğrencilerin yarıya yakını (%46'lık) kısmının [iki yıllık bir yüksekokul (%22) ile 4 yıllık bir fakülteye (%23)] üniversiteye gitmek istediği, %44'lik kısmının ise [Mesleğiyle ilgili bir iş yerinde çalışmak isteyen (%26) ile mesleğiyle ilgili bir iş yeri açarak çalışmak isteyen (%16)] meslekleriyle ilgili işlerde çalışmak istedikleri görülmüştür (Tablo 10).

4.3 Kültür Dersleri ile Meslek Dersleri Hakkında Öğrenci Algılarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Mesleki ve teknik anadolu liselerinde geçmişten beri meslek dersi/kültür dersi ayrımı yapılagelmiştir. Bir kısım öğrenciler, meslek öğrenmek amacıyla geldikleri bu okullarda fizik, kimya, matematik vb. dersleri almalarının meslek hayatlarında ne işe yarayacaklarını hatta bu derslerin tamamen kaldırılmasını bunların yerine meslek derslerinin artırılmasını sorgularken diğer bir kısım öğrencilerse kültür derslerinin de genel kültürlerine ve hayatlarına katkı sağlayacağını belirterek bu derslerin de alınması gerektiğini savunmuşlardır. Bu çalışmanın esasını, meslek dersi-kültür dersi ayrışması konusunda öğrenci algılarının belirlenmesi oluşturmuştur.

Bu çalışmada araştırmaya katılan öğrencilerin lise eğitimleri boyunca zevk alarak katıldıkları derslere ilişkin görüşleriyle ilgili soru sorulmuş ve verilen cevaplar Tablo 11'e işlenmiştir.

Tablo 11.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Lise Eğitimi Boyunca Zevk Alarak Katıldıkları Derslerle İlgili Görüşleri

Öğrencilerin Severek Katıldıkları Dersler	Frekans (f)	Yüzde (%)
Sözel Kültür Dersleri	34	25,3
Sayısal Kültür Dersleri	20	14,9
Teorik Meslek Dersleri	10	7,4
Uygulamalı Meslek Dersleri	46	34,3
Hiçbiri	10	7,4

İşletmelerde Beceri Eğitimi	12	8,9
Diğer	2	1,7
Toplam	134	100,0

Tablo 11 incelendiğinde, mesleki ve teknik anadolu liselerinde eğitim gören öğrencilerin eğitimleri süresince zevk alarak girdikleri derslere dönük tercihlerinin sözel kültür (%25,3) ve sayısal kültür (%14,9) olmak üzere toplam %40,2'sinin kültür dersleri olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan öğrencilerin zevk alarak girdikleri derslere ilişkin tercihlerinin teorik meslek (%7,4), uygulamalı meslek (%34,3) ve işletmelerde beceri eğitimi (%8,9) olmak üzere toplam %50,7'si ise meslek derslerine zevk alarak katıldıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla burada meslek derslerine olan tercih kültür derslerinden daha fazla olduğu sonucu çıkarılabilir

Diğer taraftan aynı öğrenci grubuna lise eğitimleri boyunca zorlandıkları derslere ilişkin görüşleriyle ilgili soru da sorulmuş olup verilen cevaplar Tablo 12'de yer almaktadır.

Tablo 12.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Lise Eğitimi Boyunca Zorlandıkları Derslerle İlgili Görüşleri

Öğrencilerin Zorlandıkları Dersler	Frekans	Yüzde
	f	(%)
Sözel Kültür Dersleri	20	18,5
Sayısal Kültür Dersleri	64	59,2
Teorik Meslek Dersleri	8	7,4
Uygulamalı Meslek Dersleri	2	1,8
Hiçbiri	6	5,5
İşletmelerde Beceri Eğitimi	2	1,8
Diğer	6	5,5
Toplam	108	100,0

Tablo 12'deki sonuçlar incelendiğinde, mesleki ve teknik anadolu liselerinde eğitim gören öğrencilerin eğitimleri süresince en çok sözel kültür (%18,5) ve sayısal kültür (%59,2) olmak üzere toplam %77,7'sinin kültür derslerinden zorlandıklarını belirttikleri anlaşılmıştır. Diğer taraftan teorik meslek (%7,4) ve uygulamalı meslek (%1,8) ve işletmelerde beceri eğitimi (%1,8) olmak üzere toplam %11'i ise meslek derslerinden zorlandıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 11 ve 12 birlikte değerlendirildiğinde her iki tablodaki bulguların birbirini destekledikleri görülecektir. Zira Tablo 101'de hangi derslere zevk alarak katıldıkları sorulan öğrencilerin %50,7'sinin meslek derslerini %40,2'sinin ise kültür derslerini belirttiği bulgular ile hangi derslerden zorlandıkları sorulan öğrencilerin %77,7'sinin kültür dersleri, %11'ini ise meslek derslerinin olduğunu belirttiği bulguların birbiriyle örtüştüğü, desteklediği görülmektedir.

Buradan çıkaracağımız yorum, mesleki ve teknik anadolu liselerinde eğitim gören öğrenciler meslek derslerine kıyasla kültür derslerine hem daha az zevk alarak katıldıkları hem de bu derslerde daha fazla zorlandıkları sonucu ortaya çıkmaktadır.

Araştırmada öğrencilere mesleki ve teknik anadolu lisesine girdikten sonra kültür derslerine ilgilerindeki değişimin yönüyle ilgili görüşleri sorulmuş ve bu sorulara verilen cevaplar Tablo 13'e aktarılmıştır.

Tablo 13.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesine Girdikten Sonra Kültür Derslerine İlgilerindeki Değişimin Yönüyle İlgili Görüşleri

Öğrencilerin Kültür Derslerine İlgilerindeki Değişimin Yönü	Frekans (f)	Yüzde (%)
İlgimde bir değişiklik olmadı	48	48,0
İlgim azaldı.	18	18,0
İlgim arttı.	32	32,0
Diğer	2	2,0
Toplam	100	100,0

Tablo 13'de mesleki ve teknik anadolu lisesinde eğitime başladıktan sonra öğrencilerin yarısına yakın (%48) bir kısmının kültür derslerine olan ilgilerinde herhangi bir değişikliğin olmadığını, üçte birinin (%32) kültür derslerine ilgilerinin arttığını belirtirken, bu öğrencilerden %18'inin ise bu derslere karşı ilgilerinin azaldığını ifade etmiştir.

Araştırmada sorgulanan konulardan bir diğeri, kültür derslerinin gerekli olup olmadığına ilişkin olan sorudur. Bu soruya verilen cevaplar Tablo 14'te yer almaktadır.

Tablo 14.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kültür Derslerine İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin Kültür Derslerine İlgilerindeki Değişimin Yönü	f	%
Çalışma hayatımda faydalanmayacağımdan gereksiz olduklarını düşünüyorum	28	20,0
Çalışma hayatımda da kullanabileceğimden gerekli olduğunu düşünüyorum	58	41,4
Üniversiteye gitmeyi düşünmediğimden benim için gereksiz olduğunu düşünüyorum	6	4,2
Sadece üniversite sınavlarında gerekli olduğundan sevmesem de almam gerektiğini düşünüyorum.	16	11,4
Çalışma hayatımda veya üniversite sınavlarında zorunlu olmasalar da bilmemiz gereken bilgiler verildiği için gerekli olduğunu düşünüyorum.	30	21,4
Diğer	2	1,4
Toplam	140	100,0

Tablo 14'teki bulguları incelediğimizde, öğrencilerin kültür derslerinin gerekliliği hakkında verdikleri cevaplar en yüksek orandan aşağıya doğru sırasıyla şu şekilde olmuştur: Öğrencilerin %41,4'ü çalışma hayatlarında da kullanabileceği düşüncesiyle

gerekli olduğunu ifade ederken, %21,4'ü çalışma hayatlarında veya üniversite sınavlarında zorunlu olmasalar da bilmeleri gereken bilgiler verildiği için gerekli olduğunu düşündüğünü belirtmiştir. Öğrencilerin %20'si çalışma hayatlarında faydalanmayacaklarından gereksiz olduklarını, %11,4'ü sadece üniversite sınavlarında gerekli olduğundan sevmeseler de almaları gerektiğini, %4,2'si ise üniversiteye gitmeyi düşünmediklerinden kendileri için gereksiz olduğunu düşündüğünü belirtmişlerdir.

Tablo 14'teki bulgular yorumlandığında, öğrencilerin kültür derslerinin gerekliliği hakkında verdikleri cevaplardan “gereksiz” düşüncesindekiler %24,2 (%20 +%4,2), sevmese de “mecburiyetten” alması gerektiğini düşünen %11,4'lük kısmın toplamı %35,7'tir ki bu oran araştırmaya katılan öğrencilerden üçte birinden fazlasının kültür derslerinin gerekli olmadığını ya da sevmese de mecburi olarak gerekli olduğunu belirten öğrencilerdir. Diğer yandan kültür derslerinin; çalışma hayatlarında kullanılacağı düşüncesiyle gerekli olduğunu düşünenler %41,4, bilmeleri gereken bilgiler olduğu düşüncesiyle gerekli olduğunu düşünenler ise %21,4'tür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin kültür dersleri ile meslek dersleri arasındaki dengenin nasıl kurulmasını istedikleriyle ilgili görüşlerine ilişkin sorulan sorulara verilen cevaplar Tablo 15'te yer almaktadır.

Tablo 15.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kültür Dersleri ile Meslek Dersleri Arasındaki Dengenin Nasıl Kurulmasını İstedikleriyle İlgili Görüşleri

Görüşler	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kültür derslerinin daha ağırlıklı olmasını isterdim	18	18,0
Meslek derslerinin mevcut durumdan daha ağırlıklı olmasını isterdim	20	20,0
Tamamen kültür derslerinin olmasını isterdim	12	12,0
Tamamen meslek derslerinin olmasını isterdim	20	20,0
Şu an olduğu gibi devam etmesini isterdim	30	30,0
Toplam	100	100,0

Tablo 15'te öğrencilerin kültür dersleri ile meslek dersleri arasındaki dengenin nasıl kurulmasını istediniz sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, ders programı içinde kültür derslerinin daha ağırlıklı olmasını isteyenlerle (%18), tamamen kültür derslerinden olmasını isteyenlerin (%12) toplamı olan %30 oranındaki öğrenci kültür derslerine ağırlık verilmesini isterken; ders programı içinde meslek derslerinin daha ağırlıklı olmasını isteyenlerle (%20), tamamen meslek derslerinden olmasını isteyenlerin (%20) toplamı olan %40 oranındaki öğrenci meslek derslerine ağırlık verilmesini istediği görülmüştür. Kalan %30'luk kısım ise mevcut durumun devamından yana olduğunu belirtmiştir.

4.4. Öğrencilerin Kültür Dersleri ve Meslek Derslerine İlişkin Diğer Görüşleriyle İlgili Bulgular ve Yorumlar

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin kültür dersleri ve meslek dersleriyle ilgili diğer görüşlere ilişkin cevapların frekansları ve yüzde dağılımları Tablo 16, 17, 18 ve 19’da verilmiştir.

Tablo 16.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kültür Dersleri ve Meslek Dersleriyle İlgili Sorulan Sorulara Verdikleri Diğer Görüşlere İlişkin Cevapların Frekansları ve Yüzde Dağılımları

<u>Görüşler</u>	<u>Katılıyorum</u>		<u>Kısmen</u>		<u>Katılmıyorum</u>	
	<u>f</u>	<u>%</u>	<u>f</u>	<u>%</u>	<u>f</u>	<u>%</u>
Meslek derslerini dinlerken daha çok sıkılıyorum.	20	20,0	26	26,0	54	54,0
Kültür derslerini dinlerken daha çok sıkılıyorum.	24	24,0	36	36,0	40	40,0
Meslek derslerinde öğretmene soru sormaktan daha çok çekinirim.	18	18,0	16	16,0	66	66,0
Kültür derslerinde öğretmene soru sormaktan daha çok çekinirim.	24	24,0	26	26,6	50	50,0
Meslek dersleri geleceğim için daha önemlidir.	62	62,0	24	24,0	14	14,0
Kültür dersleri geleceğim için daha önemlidir.	36	36,0	50	50,0	14	14,0
Meslek derslerine daha istekli çalışırım.	56	56,0	34	34,0	10	10,0
Kültür derslerine daha istekli çalışırım.	40	40,0	40	40,0	20	20,0
Meslek derslerinde daha başarılıyım.	62	62,0	32	32,0	6	6,0
Kültür derslerinde daha başarılıyım.	28	28,0	54	54,0	18	18,0
Meslek derslerinde kendimi daha rahat hissederim.	54	54,0	37	37,0	11	11,0
Kültür derslerinde kendimi daha rahat hissederim.	46	46,0	40	40,0	14	14,0

- Araştırmaya katılan öğrencilerden %20’si meslek derslerini, %24’ü ise kültür derslerini dinlerken daha çok sıkıldığını belirtmiştir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden %18’i meslek derslerinde, %24’ü ise kültür derslerinde öğretmene soru sormaktan daha çok çekindiğini belirtmiştir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden %62’si meslek derslerinin, %24’ü ise kültür derslerinin geleceği için daha önemli olduğunu belirtmiştir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden %56’sı meslek derslerine, %40’ı ise kültür derslerine daha istekli çalıştığını belirtmiştir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden %62’si meslek derslerinde, %28’i ise kültür derslerinde daha başarılı olduklarını belirtmiştir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden %54’ü meslek derslerinde, %46’sı ise kültür derslerinde kendilerini daha rahat hissettiklerini belirtmiştir.

Tablo 17.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kültür Dersleri ve Meslek Dersleriyle İlgili Sorulan Sorulara Verdikleri Diğer Görüşlere İlişkin Cevapların Frekansları ve Yüzde Dağılımları

<u>Görüşler</u>	<u>Katılıyorum</u>		<u>Kısmen</u>		<u>Katılmıyorum</u>	
	f	%	f	%	f	%
Meslek derslerinin haftalık ders saati yeterlidir.	58	58,0	34	34,0	8	8,0
Kültür derslerinin haftalık ders saati yeterlidir.	40	40,0	30	30,0	30	30,0
Meslek derslerini anlamak daha kolaydır.	54	54,0	22	22,0	24	24,0
Kültür derslerini anlamak daha kolaydır.	30	30,0	40	40,0	30	30,0
Meslek derslerinin işleniş şekli daha iyidir.	52	52,0	34	34,0	14	14,0
Kültür derslerinin işleniş şekli daha iyidir.	36	36,0	40	40,0	24	24,0
Meslek dersi öğretmenlerinin verdiği öğüt ve öneriler daha önemlidir.	58	58,0	35	35,0	7	7,0
Kültür dersi öğretmenlerinin verdiği öğüt ve öneriler daha önemlidir.	40	40,0	46	46,0	14	14,0
Meslek dersi öğretmenlerine düşünceleri iletmek daha kolaydır.	50	50,0	33	33,0	17	17,0
Kültür dersi öğretmenlerine düşünceleri iletmek daha kolaydır.	48	48,0	30	30,0	20	20,0
Meslek dersi öğretmenlerini dinlemek zorunda olmadığımı düşünürüm.	18	18,0	16	16,0	66	66,0
Kültür dersi öğretmenlerini dinlemek zorunda olmadığımı düşünürüm.	16	16,0	26	26,0	58	58,0

- Araştırmaya katılan öğrencilerden %58'i meslek derslerinin, %40'ı ise kültür derslerinin haftalık ders saatinin yeterli olduğunu belirtmiştir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden %54'ü meslek derslerini, %30'u ise kültür derslerini anlamak daha kolaydır.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden %52'si meslek derslerinin, %36'sı ise kültür derslerinin işleniş şeklinin daha iyi olduğunu belirtmiştir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden %58'i meslek dersi öğretmenlerinin, %40'ı ise kültür dersi öğretmenlerinin verdiği öğüt ve önerilerin daha önemli olduğunu belirtmiştir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden %50'si meslek dersi öğretmenlerine, %48'i ise kültür dersi öğretmenlerine düşüncelerini iletmelerinin daha kolay olduğunu belirtmiştir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden %18'i meslek dersi öğretmenlerini, %16'sı ise kültür dersi öğretmenlerini dinlemek zorunda olmadığını düşündüğünü belirtmiştir.

Tablo 18.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kültür Dersleri ve Meslek Dersleriyle İlgili Sorulara Verdikleri Diğer Görüşlere İlişkin Cevapların Frekansları ve Yüzde Dağılımları

<u>Görüşler</u>	<u>Katılıyorum</u>		<u>Kısmen</u>		<u>Katılmıyorum</u>	
	f	%	f	%	f	%
Meslek dersi öğretmenlerinin anlattıkları anlamak daha kolaydır.	50	50,0	32	32,0	18	18,0
Kültür dersi öğretmenlerinin anlattıkları anlamak daha kolaydır.	28	28,0	52	52,0	20	20,0
Okulda meslek dersi öğretmenleriyle daha kolay iletişim kurulabiliyor.	64	4,0	25	25,0	11	11,0
Okulda kültür dersi öğretmenleriyle daha kolay iletişim kurulabiliyor.	36	36,0	48	48,0	16	16,0
Okulda meslek dersi öğretmenlerinin sözü daha fazla dinlenir ve sevilir.	52	52,0	32	32,0	16	16,0
Okulda kültür dersi öğretmenlerinin sözü daha fazla dinlenir ve sevilir.	36	36,0	48	48,0	16	16,0
Meslek dersi öğretmenleri bizimle daha çok ilgilenir.	66	66,0	26	26,0	8	8,0
Kültür dersi öğretmenleri bizimle daha çok ilgilenir.	26	26,0	50	50,0	24	24,0
Meslek dersi öğretmenleri bize daha fazla kolaylık gösterir.	60	60,0	30	30,0	10	10,0
Kültür dersi öğretmenleri bize daha fazla kolaylık gösterir.	32	32,0	42	42,0	26	26,0

- Araştırmaya katılan öğrencilerden %50'si meslek dersi öğretmenlerinin, %28'i ise kültür dersi öğretmenlerinin anlattıklarını anlamalarının daha kolay olduğunu belirtmiştir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden %64'ü meslek dersi öğretmenleriyle, %36'sı ise kültür dersi öğretmenleriyle daha kolay iletişim kurulabildiklerini belirtmiştir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden %52'si meslek dersi öğretmenlerinin, %36'sı ise kültür dersi öğretmenlerinin sözünün daha fazla dinlenir ve sevilir olduğunu belirtmiştir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden %66'sı meslek dersi öğretmenlerinin, %26'sının ise kültür dersi öğretmenlerinin kendileriyle daha çok ilgilendiğini belirtmiştir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden %60'ı meslek dersi öğretmenlerinin, %32'si ise kültür dersi öğretmenlerinin kendilerine daha fazla kolaylık gösterdiğini belirtmiştir.

Tablo 19.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kültür Dersleri ve Meslek Dersleriyle İlgili Sorulara Verdikleri Diğer Görüşlere İlişkin Cevapların Frekansları ve Yüzde Dağılımları

<u>Görüşler</u>	<u>Katılıyorum</u>		<u>Kısmen</u>		<u>Katılmıyorum</u>	
	f	%	f	%	f	%
Meslek derslerinde öğrendiğimiz bilgi ve beceriler bize meslek hayatımızda daha fazla yarar sağlar.	66	66,0	17	17,0	17	17,0
Kültür derslerinde öğrendiğimiz bilgi ve beceriler bize meslek hayatımızda daha fazla yarar sağlar.	36	36,0	38	38,0	26	26,0

Meslek derslerinde öğrendiklerimiz meslek sahibi olmamıza daha fazla katkı sağlar.	62	62,0	19	19,0	19	19,0
Kültür derslerinde öğrendiklerimiz meslek sahibi olmamıza daha fazla katkı sağlar.	34	34,0	44	44,0	22	22,0
Meslek derslerinin yoğun olarak verilmesine gerek yoktur.	22	22,0	38	38,0	40	40,0
Kültür derslerinin yoğun olarak verilmesine gerek yoktur.	38	38,0	26	26,0	36	36,0
Meslek dersleri, üniversiteye hazırlama açısından daha yeterlidir.	28	28,0	36	36,0	36	36,0
Kültür dersleri, üniversiteye hazırlama açısından daha yeterlidir.	54	54,0	32	32,0	14	14,0

- Araştırmaya katılan öğrencilerden %66'sı meslek derslerinde, %36'sı ise kültür derslerinde öğrendikleri bilgi ve becerilerin kendilerinin meslek hayatında daha fazla yarar sağladığını belirtmiştir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden %62'si meslek derslerinde, %34'ü ise kültür derslerinde öğrendiklerinin meslek sahibi olmalarında daha fazla katkı sağladığını belirtmiştir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden %22'si meslek derslerinin, %38'i ise kültür derslerinin yoğun olarak verilmesine gerek olmadığını belirtmiştir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden %28'i meslek derslerinin, %54'ü ise kültür derslerinin üniversiteye hazırlama açısından daha yeterli olduğunu belirtmiştir.

5.Sonuç ve Tartışma

Mesleki ve teknik anadolu liselerinde geçmişten beri meslek dersi/kültür dersi ayrımı yapılagelmiştir. Bir kısım öğrenciler, meslek öğrenmek amacıyla geldikleri bu okullarda fizik, kimya, matematik vb. dersleri almalarının meslek hayatlarında ne işe yarayacaklarını hatta bu derslerin tamamen kaldırılmasını bunların yerine meslek derslerinin artırılmasını sorgularken diğer bir kısım öğrencilerse kültür derslerinin de genel kültürlerine ve hayatlarına katkı sağlayacağını belirterek bu derslerin de alınması gerektiğini savunmuşlardır. Bu çalışmanın esasını, meslek dersi-kültür dersi ayrışması konusunda öğrenci algılarının belirlenmesi oluşturmuştur.

Mesleki ve teknik liselerin müfredatları genel olarak incelendiğinde, derslerin meslek dersi ve kültür dersi olarak ayrıldığı görülmektedir. Bu ayrımında, mesleki ve teknik liselerde pratik odaklı olan “meslek dersleri” daha fazla ön planda tutulurken, teorik dersler olarak nitelendirilen “kültür dersleri” ise ikincilleştirildiği görülmektedir.

Bununla beraber meslek derslerinde de teorik bilgiler/dersler bulunuyor olsa da, bu dersler ile nakledilen bilgiler, emek süreçlerindeki kullanımına uygun olacak şekilde “teknikleştirilerek” öğrencilere nakledildiğinden (Tanguy, 1985), esasta “pratiğe”, diğer bir söylemle “kol emeğine” dönük mesleki ve teknik liseleri müfredatlarında teori ile pratik arasındaki ayrıma denk düşmektedir.

Bu kapsamda bu okullarda ister istemez öğrenci algılarında iki farklı öğretmen (meslek-kültür öğretmenleri) ve iki farklı ders grubunun (meslek-kültür dersleri) varlığı

oluşmaktadır (Özdemir, 2012). Bu farklılaşmanın öğrencilerin meslek-kültür dersleri grubuna dönük tutumlarının ne yönde etkilendiğine ilişkin hususların incelenmesi bu araştırmanın amacına esas teşkil etmektedir.

Araştırmada, mesleki ve teknik anadolu liselerinde yer alan kültür dersleri ile meslek dersleri hakkında öğrenci algılarını değerlendirilmek amacıyla Samsun Şehit İlhan Hamlı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinden rastgele seçilmiş 100 öğrenciye görüşlerini almak için 36 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Ankette öğrencilerin sınıf düzeyleri ve cinsiyetine göre dağılımları ile eğitim aldıkları bölümlere ve buldukları sınıflara göre dağılımları, öğrenim gördükleri okul, bölüm ve mezuniyet sonrası bilgilerini sorgulayan genel soruların yanı sıra, kültür ve meslek dersleriyle ilgili görüşlerinin alınmasına yönelik sorular da sorulmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerden erkek öğrencilerin sayısı kız öğrencilerinden daha fazla olmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu, mesleki ve teknik anadolu lisesinin 9, 10, 11 ve 12 nci sınıflarında öğrenim görmekte olan öğrencilerden meydana gelmiştir. Araştırmaya bu sınıfların her birinden katılım sağlanmış olmakla beraber katılanların büyük çoğunluğunu 11. sınıfta okuyanlar oluşturmuştur. Araştırmanın yapıldığı mesleki ve teknik anadolu lisesinde toplam 11 bölüm yer almakta olup bu bölümlerin her birinden katılım sağlanmış olmakla beraber araştırmaya en çok Makine Teknolojisi bölümünden katılım sağlanmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda önemli bulgulara ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin anket sorularına verdiği cevaplardan elde edilen bulguların sonuçları şunlardır:

Araştırmaya katılan öğrencilerin sadece üçte birine yakın bir kısmının ilköğretimi bitirdikten sonra mesleki ve teknik liseler hakkında bilgilerinin olduğu, buna rağmen öğrencilerin yüzde 70'e yakın bir kısmının mesleki ve teknik liselere gelmeden evvel bu liseler hakkında yeterli bilgilerinin olmadığı ve bu öğrencilerin mesleki ve teknik lisede eğitim görmeye ilgili karar sürecinde, genellikle kendilerinin rolünün olduğunu bildirmişlerdir.

Öğrencilerin mesleki ve teknik anadolu liselerinde eğitim görmelerinde en fazla etken olan unsurun kısa yoldan meslek sahibi olup para kazanma düşüncesi olduğu, okudukları bölümden memnun olduğunu belirtenlerin oranının yüzde altmışlarda olduğu görülmüştür. Okudukları bölümün gelecekte seçecekleri meslekle ilgili olmasını istemeyen öğrencilerin oranının bir hayli yüksek (%84) olduğu görülmüştür.

Araştırmada öğrencilere okulu bitirdikten sonra yapmayı düşündüklerinin ne olduğu sorulduğunda, öğrencilerin yarıya yakını iki ya da 4 yıllık bir yükseköğretim programına gitmeyi diğer yarısı ise meslekleriyle ilgili işlerde çalışmak istediklerini bildirmiştir.

Mesleki ve teknik anadolu liselerinde müfredattaki derslerin kültür ve meslek dersi olarak biçimlendirilmesi ve bu müfredatta meslek derslerinin ağırlığının daha fazla olması, öğrencilerin mezun olduktan sonra yükseköğrenimden ziyade emek gücüne dayanan işgücü piyasalarına yönelmelerini sağlayan bir etken oluşturmuştur. Bu liselerde

eğitim gören öğrencilerin yüzde kırkının kültür dersleri zevk alarak girdikleri dersler iken, yarısından fazlası meslek derslerine zevk alarak katıldıklarını belirtmişlerdir. Benzer şekilde hangi ders grubundan zorlandıkları sorulduğunda ise öğrencilerin dörtte üçüne yakın kısmı kültür dersleri, kalanların ise meslek dersleri cevabını vermesi de dikkate alındığında öğrenciler meslek derslerine kıyasla kültür derslerine hem daha az zevk alarak katıldıkları hem de bu derslerde daha fazla zorlandıkları sonucu ortaya çıkmaktadır.

Araştırmada meslek/kültür derslerine ilişkin genel olarak sorulan tüm sorularda verilen cevaplar meslek dersleri lehine olmuştur. Örneğin; ğrencilerin yarıdan daha fazlasının kendilerini daha rahat hissettikleri, daha kolay anladıkları, öğretmenleriyle daha kolay iletişim kurabildikleri derslerin meslek dersleri olduğunu belirtmişlerdir. Verilen bilgilerin kendilerinin meslek hayatında daha fazla yarar sağlayacak olan derslerin meslek dersleri olduğunu düşünen ğrenci sayısı araştırmaya katılan öğrencilerin üçte ikisini oluşturuğu belirlenmiştir.

Mesleki ve teknik anadolu liselerinde yer alan kültür dersleri ile meslek dersleri hakkında ğrenci algılarını değerlendirme amacıyla yapılan bu araştırma sonucunda aşığıdaki öneriler yapılmıştır:

- ✚ Piyasanın teknik ara eleman ihtiyacını karşılamada önemi yadsınamayan mesleki ve teknik liseler hakkında bu liselere gitmek isteyen öğrencilere lise öncesi ortaokul son sınıftayken detaylı ve tanıtıcı bilgiler verilerek bilinçlendirilmelidir.
- ✚ öğrencilerin büyük kısmının kültür derslerine karşı gösterdikleri negatif algılarının giderilmesi ve öğrenme etkinliklerini severek yapmalarındaki motivasyonun sağlanarak bu derslerin daha ilgi çekici hale getirilmelidir.
- ✚ Kültür derslerine öğrencilerce gereken önem verilmemesi nedeniyle öğrencilere dersin öneminin bu derslerin öğretmenleri tarafından iyi bir biçimde anlatılması sağlanmalıdır.
- ✚ ğretmen-ğrenci arasında sağlıklı iletişim sağlanmasına ilişkin tedbirler alınmalıdır.
- ✚ Kültür derslerinde verilen bilgilerin meslek derslerinde verilen bilgiler kadar değerli ve hayatta kullanılabilir gerekli bilgiler olduğu hakkında öğrencilere bilgi verilmelidir.
- ✚ Mesleki ve teknik anadolu liselerinin müfredatını, bu okullardan mezun olduktan sonra kendi alanlarıyla ilgili Yükseköğretime gitmek isteyen öğrencilerin niversite sınavlarını kolaylıkla kazanabilmesine imkn tanıyacak şekilde kültür/meslek ders ağırlıklarının düzenlenmesi sağlanmalıdır.

6. Kaynaklar / References

Alkan, C. ve Diğerleri (1998), *Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları*, Alkım Yayınları, İstanbul.

Başbakanlık (2002), "Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği", *Resm Gazete*.

Doğan, H. (1977). *lkemizde Endüstrileşme ve Teknik Eğitim*, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara.

- Ertürk, S., “Eğitimde program geliştirme”, METEKSAN, Ankara, 12 (1994).
- Eşme, İ. (2007), “Mesleki ve Teknik Eğitimin Bugünkü Durumu ve Sorunlar”, T.C. YÖK Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı, Ankara
- Fraenkel, J. R. ve Wallen, N. E. (2006). How to Design and Evaluate Research in Education, 6th Ed., McGraw-Hill, New York.
- Karasar, N. (1999). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Nobel, Ankara
- Öçal, H. (2008), “Mesleki Eğitim ve Mesleki Yönlendirme”, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim, 99, 12-19.
- Özdemir Y., (2012). “Kültür” Derslerine Direniş: Bir Endüstri Meslek Lisesinde Kafa/Kol Emeği Ayrımına Dayalı İşbölümünün Yeniden Üretimi” Eğitim Bilim Toplum Dergisi / Cilt:14 Sayı:53 Kış: 2016 Sayfa: 68-111.
- Şahin, İ., Fındık, T. (2008), “Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, TSA/Yıl:12, S:3, Aralık.
- Tanguy, L. (1985), “Academic Studies and Technical Education: New Dimensions of an Old Struggle in the Division of Knowledge” Sociology of Education 58(1): 20-33.
- Yıldırım A., H. Şimşek (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (Sekizinci Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.